

Licențe libere și resurse
educaționale deschise

Conținut deschis

versiunea 2

Prezentul material este pus la dispoziție prin Licența Atribuire 3.0 România Creative Commons (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/ro/>).

Asociația pentru Tehnologie și Internet, Fundația Soros și Asociația Națională a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România desfășoară în perioada octombrie 2013 - martie 2014 proiectul de informare și conștientizare Resurse Educaționale Deschise cofinanțat prin Creative Commons Affiliate Projects 2013.

Acest material a fost realizat ca suport pentru prezentările și workshop-urile susținute pe perioada proiectului. Workshop-urile vor fi organizate în 4 orașe din țară și se adresează atât bibliotecarilor, cât și profesorilor, doctoranzilor, masteranzilor și studenților.

Pentru a organiza un workshop în orașul tău, contactează-ne la valentina.pavel@apti.ro. Pentru informații suplimentare despre proiect sau despre conținutul acestui material, scrie-ne la: info@apti.ro.

www.apti.ro

www.soros.ro

www.anbpr.org.ro

Introducere

1. Noțiuni de bază privind dreptul de autor

- 1.1. Ce sunt drepturile de autor?
- 1.2. Cine este autorul operei?
- 1.3. Ce acoperă drepturile de autor?
- 1.4. Trebuie să mă înregistrez undeva ca să obțin protecție?
- 1.5. Cât durează dreptul de autor?
- 1.6. Ce cuprinde dreptul de autor?
- 1.7. Limitele dreptului de autor

2. Licențe libere

- 2.1. Ce sunt licențele libere?
- 2.2. Dar ce se întâmplă atunci când dorești ca ceilalți să poată reutiliza opera ta?
- 2.3. Ce este Creative Commons?
- 2.4. Cum funcționează?
- 2.5. Unde găsești materiale sub licență liberă?

3. Resurse educaționale deschise (OER)

- 3.1. Ce sunt resursele educaționale deschise?
- 3.2. Unde găsești OER?
- 3.3. Exemple de proiecte OER din lume

4. CC0 și Domeniul Public

- 4.1. Diferența dintre CC0 și Marca Domeniului Public
- 4.2. Ghid pentru utilizarea instrumentelor dedicate domeniului public
- 4.3. CC0 Dedicat Domeniului Public
- 4.4. Marca Domeniului Public

5. De ce folosim licențe deschise?

Încheiere

Introducere

Dragă autor,

Această broșură cuprinde primii pași înspre conținutul deschis.

Mediul digital este mijlocitorul preferat al culturii, educației, al științei și al loisirului. Mulți participanți ai rețelelor de comunicare sunt creatori de resurse digitale pe care le distribuie mai departe. Astfel, însuși Internetul a devenit o mare resursă, care așteaptă mereu moduri inovative de exploatare.

Difuzarea resurselor se lovește de aspecte legale care trebuie înțelese și mai ales utilizate în favoarea creatorului.

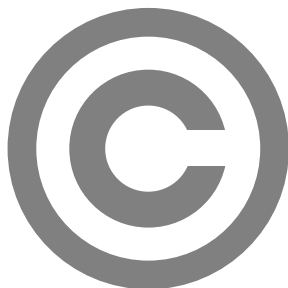
De la general, la particular, s-a dorit un tur al licențelor deschise a căror înțelegere și utilizare corectă conduce la elaborarea de conținut deschis pe care alți autori, ca și tine, vor putea construi mai departe. Astfel, vei contribui la un corp de cunoaștere comun așa cum este Wikipedia, așa cum sunt depozitele digitale pentru cercetare, așa cum sunt resursele educaționale deschise.

Vă așteptăm opiniile și contribuțiile cu ocazia acestui dialog pe care-l deschidem către toți cei care oferă conținut deschis semenilor și mai ales celor care au ca misiune creșterea cunoașterii.

1. Noțiuni de bază privind dreptul de autor

1.1. Ce sunt drepturile de autor?

Conform Oficiului Român pentru Drepturile de Autor, dreptul de autor este termenul juridic care desemnează drepturile recunoscute creatorilor de opere literare, artistice, științifice sau a oricărei opere de creație intelectuală.

Prin urmare, drepturile de autor sunt o formă de protecție recunoscută de lege pentru operele originale, indiferent de modalitatea de creație, de valoare, destinație, modul sau forma de exprimare. Astfel, operele pot fi fixate pe un suport electronic, precum un website, un jpeg, un DVD sau pe un suport fizic, precum o planșă, o foaie, o carte. De asemenea, ele pot fi exprimate oral (de exemplu: pledoarii, prelegeri) sau în scris. Protecția drepturilor de autor este recunoscută indiferent de destinația operei, fie că este vorba despre lucrări plastice, cursuri universitare, opere dramatice sau artă grafică.

Drepturile de autor se aplică și operelor publicate și celor nepublicate, operelor finalizate și celor nefinalizate. Opera este recunoscută și protejată prin simplul fapt al realizării ei, chiar dacă nu a fost adusă la cunoștința publicului. De exemplu, dacă cineva primește pe e-mail o fotografie nouă, deși ea nu apare pe niciun site sau în vreo expoziție, ea este protejată de drepturi de autor încă de la momentul când a fost făcută.

1.2. Cine este autorul operei?

Autorul este creatorul operei, prezumat a fi persoana sub numele căreia opera a fost adusă pentru prima dată la cunoștința publică. În principal, autorul este o persoană sau mai multe persoane fizice, dar protecția drepturilor de autor poate fi acordată și persoanei juridice. Autorul poate transmite drepturile sale de autor sau o parte din ele altei persoane. Atunci când există mai mulți autori, aceștia pot decide de comun acord, în funcție de contribuția fiecăruia, felul în care vor dispune de drepturile lor și modul în care vor utiliza opera.

1.3. Ce acoperă drepturile de autor?

Drepturile de autor protejează doar expresia creației minții umane într-o operă, fie ea text, imagine, video, audio, obiect de ceramică etc. Opera protejată trebuie să fie originală. Orice operă făcută pur mecanic, pe care oricine ar putea

să o facă dacă primește instrucțiunile, nu poate fi protejată prin drept de autor. De exemplu, dacă profesorul le spune elevilor în cadrul unei lecții „desenați un triunghi dreptunghiular cu lungimile laturilor de 3,4 și 5 cm”, toate triunghiurile realizate vor fi la fel și nu vor putea beneficia de protecția dreptului de autor.

Cu toate acestea, pot face obiectul dreptului de autor, fără a-l prejudicia însă pe autorul operei originale, traducerile, adaptările, adnotările, lucrările documentare, aranjamentele muzicale și orice transformare care implică o creație intelectuală, pe marginea unei opere preexistente. Culegerile de opere literare, enciclopediile, compilațiile, antologiile, bazele de date, colecțiile de date, fie ele protejate sau nu, reprezintă și ele creații intelectuale și beneficiază de protecția dreptului de autor.

Dreptul de autor protejează expresia ideii și nu ideea în sine.

În situația în care cineva descrie modul de realizare a unei rețete de prăjitură, dreptul de autor va proteja textul descrierii pentru a nu fi copiat, dar nu va împiedica pe cineva să realizeze rețeta sau să o povestească folosind propriile cuvinte.

Nu cad sub incidența drepturilor de autor ideile, teoriile sau alte astfel de lucruri abstracte.

Cu titlu exemplificativ, în legislație sunt enumerate tipuri de opere care cad sub incidența legii dreptului de autor, precum: scrieri literare și publicistice, conferințe, predici, pledoarii, prelegeri, programe pentru calculator, comunicări, studii, cursuri universitare, manuale școlare, proiecte și documentații științifice, compoziții muzicale, opere dramatice, coregrafice, cinematografice, fotografice, operele de sculptură, pictură, gravură, design, arhitectură, lucrări plastice și altele asemenea.

Legea română stabilește o listă exhaustivă a ceea ce nu poate fi protejat prin drepturi de autor:

- a) ideile, teoriile, conceptele, descoperirile științifice, procedeele, metodele de funcționare sau conceptele matematice ca atare și invențiile, conținute într-o operă, oricare ar fi modul de preluare, de scriere, de explicare sau de exprimare;
- b) textele oficiale de natură politică, legislativă, administrativă, judiciară și traducerile oficiale ale acestora;
- c) simbolurile oficiale ale statului, ale autorităților publice și ale organizațiilor, cum ar fi: stema, sigiliul, drapelul, emblema, blazonul, insigna, ecusonul și

- medalia;
- d) mijloacele de plată;
- e) știrile și informațiile de presă;
- f) simplele fapte și date.

1.4. Trebuie să mă înregistrez undeva ca să obțin protecție?

Pentru a beneficia de drepturi de autor nu trebuie îndeplinită nicio formalitate și nu implică vreun cost. Din momentul realizării operei, drepturile de autor ale creatorului sunt protejate. Drepturile de autor sunt protejate în mod automat, prin efectul legii, de la realizarea operei, indiferent dacă este sau nu finalizată sau publică.

1.5. Cât durează dreptul de autor?

Drepturile patrimoniale de autor, respectiv cele cu valoare economică legate de utilizarea operei, durează pe întreaga viață a acestuia și se transmit prin moștenire, fiind protejate încă 70 de ani de la moartea autorului sau de la aducerea la cunoștința publică a operei (în cazul în care autorul nu este cunoscut sau folosește un pseudonim). În cazul operelor realizate de mai multe persoane împreună, durata de 70 de ani se calculează de la moartea ultimului coautor. Corecturile și adăugirile neesențiale aduse operei, nu au niciun efect asupra termenului precizat anterior.

În ceea ce privește drepturile personale nepatrimoniale ale autorului operei, respectiv drepturile morale, acestea nu se sting niciodată și nu pot fi despărțite de persoana autorului.

1.6. Ce cuprinde dreptul de autor?

Autorul operei poate decide dacă și în ce mod opera sa va fi utilizată și le poate permite altora să utilizeze opera. Astfel, autorul decide asupra reproducerii operei (realizarea unei copii, chiar și realizarea unei înregistrări audio sau audiovizuale), distribuirii operei (vânzarea sau transmiterea originalului sau a copiilor), închirierii operei (punerea la dispoziție pentru utilizare pe o durată limitată contra cost), împrumutului cu titlu gratuit, comunicării publice, radiodifuzării, retransmiterii prin cablu sau asupra realizării de opere derivate. Toate aceste atribute ale dreptului de autor pot fi exercitate de către creatorul operei sau pot fi cedate de către acesta altor persoane. Autorul operei poate autoriza sau interzice altor persoane utilizarea operei în sensurile menționate mai sus. De exemplu, autorul poate permite reproducerea operei, păstrându-și alte atribute ale drepturilor de autor. Atunci când autorul operei încheie un

contract de editare, se cesionează de regulă reproducerea și distribuirea operei pe o anumită durată și pe un anumit teritoriu. Autorul poate să își păstreze însă anumite drepturi și modalități de utilizare și distribuire a operei.

O altă componentă a drepturilor de autor este constituită din drepturile morale de autor, distincte de drepturile patrimoniale prezentate anterior. Acestea sunt drepturile la care autorul nu poate renunța și pe care nu le poate înstrăina. Conform legii române, drepturile morale de autor sunt următoarele:

- a) dreptul de a decide dacă, în ce mod și când va fi adusă opera la cunoștința publică;
- b) dreptul de a pretinde recunoașterea calității de autor al operei;
- c) dreptul de a decide sub ce nume va fi adusă opera la cunoștința publică;
- d) dreptul de a pretinde respectarea integrității operei și de a se opune oricărei modificări, precum și oricărei atingeri aduse operei, dacă prejudiciază onoarea sau reputația sa;
- e) dreptul de a retracta opera, despăgubind, dacă este cazul, pe titularii drepturilor de utilizare, prejudiciați prin exercitarea retractării.

1.7. Limitele dreptului de autor

O operă poate fi utilizată chiar și fără acordul expres al autorului ei, în anumite condiții. Astfel, o operă poate fi reprodusă cu ocazia procedurilor administrative, parlamentare sau judiciare. Utilizarea de scurte citate dintr-o operă este permisă în scop de analiză sau comentariu, utilizarea de extrase scurte și articole izolate este permisă în scop de învățare. **De asemenea, reproduceri, realizări și executări făcute în cadrul bibliotecilor, muzeelor, a instituțiilor de învățământ și a altor instituții similare, nu constituie încălcări ale dreptului de autor.**

2. Licențe libere

2.1. Ce sunt licențele libere?

O licență este un document care specifică ce poți și ce nu poți să faci cu o creație, fie că este vorba de un sunet, un text, o imagine sau multimedia. Ori de câte ori faci o fotografie, înregistrezi o melodie, publici un articol sau pui creația online, acestea sunt considerate implicit protejate de drepturile de autor conform legislației în vigoare (Toate Drepturile Rezervate).

În multe cazuri, acest lucru înseamnă că alți oameni nu pot reutiliza sau remixa opera ta fără să-ți ceară voie în prealabil.

Licența îți arată condițiile de utilizare și care sunt restricțiile. În termeni generali, licențele libere sunt cele care îți oferă accesul la opera respectivă, posibilitatea de a o refolosi și redistribui fără restricții sau doar cu câteva.

Creațiile licențiate liber sunt ușor de distribuit, modificat și refolosit!

De exemplu, un text pe o pagină web aflat sub licență liberă poate fi folosit de ceilalți pentru a-l:

- imprima sau distribui
- prelua pe un alt website sau include într-o publicație
- face modificări sau completări
- include parțial sau în totalitate într-o altă operă scrisă
- folosi într-o altă operă aflată pe un alt suport (de exemplu audio sau video)
- și pentru multe alte utilizări

2.2. Dar ce se întâmplă atunci când dorești ca ceilalți să poată reutiliza opera ta?

Dacă dorești să oferi oamenilor dreptul de a distribui, utiliza și chiar de a refolosi ceea ce ai creat, ia în considerare publicarea sub o licență Creative Commons (CC).

O licență Creative Commons îți permite să decizi ce drepturi dorești să păstrezi, arătându-le foarte clar de la început celor care doresc să folosească opera ta modul în care permiți reutilizarea, fără să mai fie nevoie să-ți ceară permisiunea în avans.

Aceste licențe reprezintă o modalitate liberă, facilă și standardizată de a oferi celor din jur permisiunea de a distribui și utiliza creațiile tale în felul în care tu alegi de la început.

Licențele CC îți permit modificarea cu ușurință a condițiilor privind drepturile de autor de la clasicul „toate drepturile rezervate” la „unele drepturi rezervate”.

Licențele Creative Commons nu sunt o alternativă la drepturile de autor. Drepturile de autor permit în mod implicit reutilizări limitate fără acordul tău. Licențele Creative Commons îți dau posibilitatea să acorzi permisiuni suplimentare celorlalți, făcând posibilă reutilizarea în condițiile care ți se potrivesc cel mai bine, păstrând, în același timp unele drepturi pentru tine.

Creative Commons a colaborat cu experți în legislația drepturilor de autor din

întreaga lume pentru a se asigura că licențele funcționează la nivel mondial.

Dacă ești în căutare de conținut pe care să îl poți folosi liber și legal, o mulțime de creații licențiate CC sunt la dispoziția ta. Există sute de milioane de opere - de la muzică și video până la materiale științifice sau academice - care sunt disponibile publicului pentru o utilizare liberă și legală conform condițiilor din licențele Creative Commons, iar numărul lor sporește zilnic.

Utilizarea de scurte citate dintr-o operă este permisă în scop de analiză sau comentariu, utilizarea de extrase scurte și articole izolate este permisă în scop de învățare. **Se permite realizarea unei copii private exclusiv pentru uz personal.** De asemenea, **unele** reproduceri, realizări și executări făcute în cadrul bibliotecilor, muzeelor, a instituțiilor de învățământ și a altor instituții similare, nu constituie încălcări ale dreptului de autor. Lista completă poate fi găsită în Legea drepturilor de autor 8/1996 - capitolul VI **Limitele exercitării dreptului de autor.**

2.3. Ce este Creative Commons?

Creative Commons este o asociație non-guvernamentală globală dedicată susținerii unui Internet liber și accesibil, îmbogățit prin cunoaștere liberă și resurse creative pentru ca oameni de peste tot din lume să le poată folosi, distribui și dezvolta.

Licențele Creative Commons ușor de folosit asigură o modalitate simplă și standardizată de a oferi celor din jur per misiunea de a distribui și utiliza creațiile tale în felul în care tu alegi de la început. Licențele CC îți permit modificarea cu ușurință a condițiilor privind drepturile de autor de la clasicul „toate drepturile rezervate” la „unele drepturi rezervate”.

Milioane de oameni folosesc licențele Creative Commons pe unele dintre cele mai cunoscute platforme cu conținut generat de utilizatori. Atunci când folosești o licență Creative Commons pentru a distribui fotografiile, videoclipurile sau blogurile tale, creația ta devine parte a unei rețele globale de resurse accesibile care include opere ale artiștilor, profesorilor, oamenilor de știință și guvernelor.

2.4. Cum funcționează?

Pasul 1: Alegerea caracteristicilor licenței

Este ușor să publici sub o licență Creative Commons. Mai întâi, alege termenii de utilizare care vrei să se aplice operei tale.

Atribuire

Toate licențele Creative Commons impun ca cei care îți folosesc opera în orice mod să-ți acorde recunoaștere în maniera pe care o soliciți, dar nu într-un fel din care să se înțeleagă că-i susții pe ei sau modul în care folosesc opera. Dacă dorești să folosească opera fără a-ți acorda recunoașterea ei sau pentru a-ți solicita susținerea, aceștia trebuie să obțină întâi permisiunea ta.

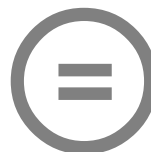
Necomercial

Permiți celorlalți să copieze, să distribuie, să afișeze, să interpreteze, să modifice (cu excepția cazului în care ai ales *Fără opere derivate*), precum și să folosească opera ta în orice scop în afară de cel comercial, pentru care aceștia trebuie să obțină întâi permisiunea ta.

Distribuire în condiții identice

Permiți celorlalți să copieze, să distribuie, să afișeze, să interpreteze și să modifice opera ta atâta vreme cât aceștia vor distribui și modifica opera în aceleași condiții. Dacă dorești să distribuie opera modificată în alte condiții, atunci trebuie să obțină întâi permisiunea ta.

Fără opere derivate

Permiți celorlalți să copieze, să distribuie, să afișeze și să interpreteze doar copii identice ale operei tale. Dacă dorești să modifice opera ta, trebuie să obțină întâi permisiunea ta.

Pasul 2: Obținerea unei licenței

În baza opțiunilor tale, vei obține o licență care indică în mod clar cum poate fi folosită creația ta.

Atribuire - Distribuie în condiții identice

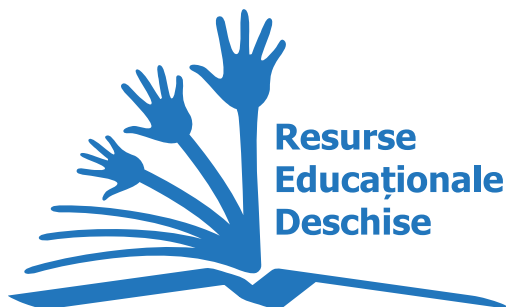
Atribuire - Necomercial-Distribuire în condiții identice

Atribuire - Necomercial - Fără opere derivate

Intră pe site-ul <http://creativecommons.org/choose/>, selectează limba română și răspunde la câteva întrebări simple, iar la final vei obține exact licența care ți se potrivește.

2.5. Unde găsești materiale sub licență liberă?

Pornind de la http://wiki.creativecommons.org/Content_Directories vei putea găsi link-uri către cărți, filme, fotografii și chiar studii de caz, modele de business sau alte tipuri de conținut sub licență liberă. Mai mult, sunt muzee (cum ar fi cel din Amsterdam sau Isabella Stewart Gardner Museum - vezi <http://creativecommons.org/culture>) care folosesc licențe

Creative Commons, plus o mulțime de alte resurse internaționale și naționale cu conținut din domenii diferite.

3. Resurse educaționale deschise (OER)

3.1. Ce sunt resursele educaționale deschise?

Resursele educaționale deschise sunt materiale pentru învățare, cercetare sau alte scopuri pe care le poți folosi, adapta și redistribui liber, fără constrângeri legate de licență. Materialele pot fi cursuri, planuri de lecții, prezentări, cărți, manuale care sunt puse la dispoziție în format digital sau pe un suport fizic și la care ai acces liber. Astfel, resursele educaționale vor putea fi distribuite la nivel global și oricine se va putea bucura de ele, fie că le va utiliza ca atare, re-mixa sau re-adapta.

3.2. Unde găsești OER

Pe lângă site-ul Creative Commons (unde există o rubrică numai cu resurse

științifice, de exemplu: <http://creativecommons.org/science>), există multe alte resurse de explorat. Fie că vorbim de inițiative precum cea a Open Professionals Education Network (<http://open4us.org/find-oer/>) sau de OER Commons (<http://www.oercommons.org/>), avem la dispoziție milioane de resurse deschise de care ne putem folosi.

În același timp, există o serie de site-uri online care funcționează ca niște arhive de resurse educaționale deschise; o listă cu astfel de site-uri găsești aici: http://wiki.creativecommons.org/Finding_OER.

Mai mult, la nivel european proiectul Educație deschisă Europa (<http://www.openeducationeuropa.eu/>) înglobează atât informații și cursuri despre OER, dar și exemple de bună practică cum ar fi proiectul Norwegian National Digital Learning Arena (NDLA) sau instituții care joacă un rol activ în OER, de pildă UNESCO.

3.3. Exemple de proiecte OER din lume

La nivel global există o listă lungă de proiecte OER de succes (pentru o vedere de ansamblu recomandăm http://wiki.creativecommons.org/OER_Case_Studies). Un alt punct de informare foarte important este UNESCO <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/access-to-knowledge/open-educational-resources/>. Fie că vorbim de cursuri libere, de comunități educaționale sau chiar de universități deschise, educația capătă o nouă dimensiune și pătrunde mult mai aproape de viața fiecăruia dintre noi. Acest model ne oferă libertate și foarte mult spațiu pentru creativitate și inovație. Prin OER devenim stăpâni pe propria educație, ne reconcentrăm pe ceea ce este esențial pentru noi și facem schimbările pe care ni le dorim.

4. CC0 și Domeniul Public

4.1. Diferența dintre CC0 și Marca Domeniului Public

CC0 („CC Zero”) este destinat a fi utilizat doar de autori sau de cei care dețin drepturile de autor și drepturile conexe (inclusiv drepturi asupra bazelor de date), în legătură cu opere cărora încă li se aplică acele drepturi într-una sau mai multe țări.

Domeniul public reprezintă totalitatea operelor care nu sunt protejate de drepturi de autor sau ale căror drepturi au expirat.

Atunci când CC0 se aplică unei opere, se renunță la drepturile de autor și

drepturile conexe la nivel mondial, eliberând opera de aceste restricții legale în cel mai mare grad cu putință.

Marca Domeniului Public (MDP) este utilizată pentru a eticheta opere care sunt deja libere de restricțiile cunoscute ale drepturilor de autor. Spre deosebire de CC0, MDP nu schimbă regimul drepturilor de autor al unei opere.

MDP poate fi utilizată de oricine și este destinată utilizării pentru opere care sunt deja libere de restricțiile cunoscute ale drepturilor de autor la nivel mondial.

4.2. Ghid pentru utilizarea instrumentelor dedicate domeniului public

Creațiile din domeniul public au o valoare foarte mare pentru că oricine poate să le modifice, îmbunătățească și refolosească în mod liber, pentru orice scop, fără restricțiile drepturilor de autor sau ale drepturilor privind bazele de date.

De aceea este important pentru creatori să aibă o metodă foarte clară și bine pusă la punct din perspectivă legală pentru a-și putea transfera opera în domeniul public într-un mod cât mai complet. În același timp este important pentru cei care publică și pentru arhive să aibă o metodă standardizată prin care să poată identifica operele care sunt deja în domeniul public.

Creative Commons susține două instrumente distincte dedicate domeniul public: CC0 Dedicat Domeniului Public și Marca Domeniului Public (MDP).

Licențele Creative Commons ajută autorii să își gestioneze drepturile de autor în condițiile pe care ei le aleg. Pe de altă parte, CC0 permite autorilor și celor care dețin drepturi de autor să își transfere opera domeniului public global. MDP facilitează catalogarea și descoperirea creațiilor care nu au restricții privind drepturile de autor.

Unde se încadrează instrumentele dedicate domeniului public în zona drepturilor de autor:

CC0 Domeniul Public

MDP fără restricții cunoscute privind drepturile de autor

Unele drepturi rezervate

Toate drepturile rezervate

4.3. CC0 Dedicat Domeniului Public

Folosește acest instrument universal dacă deții drepturi de autor sau drepturi privind bazele de date și vrei să renunți global la toate drepturile cu privire la opera ta.

Folosind CC0 cu privire la această operă, renunți, la nivelul permis de lege, la toate drepturile de autor și drepturi conexe împreună cu orice pretenții asociate și drepturi litigioase în legătură cu opera respectivă.

Este foarte ușor să aplici CC0 operei tale. Accesează pagina CC0 <http://creativecommons.org/choose/zero> care te va ghida prin tot acest proces. La final, vei primi un cod HTML pe care îl poți copia pe site-ul tău.

În felul acesta, îi lași pe ceilalți să copieze, să modifice, să distribuie și să interpreteze opera, inclusiv pentru scopuri comerciale, toate acestea fără a fi nevoie să îți ceară permisiunea.

4.4. Marca Domeniului Public

Folosește acest instrument dacă ai identificat o operă care este liberă de orice restricții cunoscute legate de drepturi de autor.

Operele marcate cu MDP au fost identificate ca fiind libere de orice restricții cunoscute în temeiul legislației privind dreptul de autor, inclusiv cele legate de drepturi conexe. Oricine poate copia, modifica, distribui și interpreta acest fel de opere, chiar și pentru scopuri comerciale, toate acestea fără a cere permisiunea cuiva.

Este foarte ușor să aplici MDP unei opere. Accesează pagina MDP (<http://creativecommons.org/choose/mark>) care te va ghida prin tot acest proces. La final, vei primi codul HTML pe care îl poți insera în site-ul tău.

Creative Commons nu recomandă ca acest instrument să fie folosit pentru operele care sunt restricționate prin drepturi de autor în una sau mai multe jurisdicții. Consultă-te cu o persoană care are calificări corespunzătoare dacă nu ești sigur în ce fel poți folosi MDP pentru o anumită operă.

5. De ce folosim licențe deschise?

Un conținut este deschis atunci când acesta este liber utilizării și accesării de către cei interesați, fără a fi nevoie de permisiunea expresă a autorului. Din cele

mai vechi timpuri, evoluția s-a realizat prin îmbunătățirea lucrurilor, procedurilor, conceptelor deja existente. Era digitală oferă posibilitatea tuturor de a accesa și de a construi pe baza informațiilor și operelor deja existente, în modurile cele mai inovatoare și în cel mai scurt timp. Astfel, un conținut deschis reprezintă de fapt, un stimulent pentru creativitate și dezvoltare socială și economică. Autorul are puterea de a autoriza utilizarea conținutului de către alte persoane, renunțând la o parte sau la toate prerogativele dreptului de autor, acest lucru fiind posibil atât tehnic, cât și juridic, prin atribuirea licenței potrivite.

Avantajul accesului și utilizării libere a conținutului a fost descoperit și de guverne, acestea punând la dispoziția cetățenilor, sub o licență liberă și pentru a fi reutilizate, informații și date deținute de instituțiile și autoritățile publice.

Astfel, peste 50 de state și-au asumat angajamente în vederea deschiderii datelor publice și renunțarea la dreptul de proprietate intelectuală, tocmai pentru a încuraja crearea de servicii și produse noi, utilizând datele existente. Această inițiativă internațională poartă denumirea de Parteneriatul pentru o Guvernare Deschisă (www.opengovpartnership.org) și a fost inițiată în anul 2011, de către SUA.

La nivel european, Comisia Europeană a elaborat o serie de documente de politici publice prin care se încurajează reutilizarea informației în moduri inovatoare și crearea de materiale educaționale sub licențe deschise, cu scopul de a îmbunătăți calitatea și accesul la educație. Conceptul care promovează reutilizarea de cursuri, prelegeri, manuale și alte materiale similare este cunoscut sub numele de Resurse Educaționale Deschise și este legat de digitalizarea manualelor școlare și de utilizarea pe scară tot mai largă a noilor tehnologii. Profesorii pot să își împărtășească lecțiile sau suportul de curs, să utilizeze și să modifice materialele create de alți profesori. Un exemplu în acest sens este site-ul www.didactic.ro, o resursă prețioasă pentru profesori, frecventat de tot mai mulți utilizatori. Acest site a fost creat dintr-o necesitate, fără a cunoaște efectiv conceptul de resurse educaționale deschise. Totuși, ce lipsește pentru ca materialele create și încărcate pe site să constituie în mod efectiv materiale educaționale deschise este atribuirea unei licențe care să permită redistribuirea și reutilizarea.

Practica utilizării licențelor libere asupra conținutului este din ce în ce mai răspândită și necesară, din același motiv pentru care există anumite excepții sau limite ale dreptului de autor. Astfel, deși este importantă protejarea creatorului operei, acest lucru se poate realiza fără a fi prejudiciat dreptul de a cunoaște și fără a îngreuna apariția de noi modele de învățare, inovația, creativitatea și valorificarea potențialului uman.

Înceiere

Acest material a fost scris ca un prim instrument pentru cei care doresc să înțeleagă orizonturile care se deschid dincolo de limitările legii drepturilor de autor, Legea nr. 8/1996 privind drepturile de autor și drepturile conexe.

Îndemnăm pe toți cei care l-au parcurs să țină seama de aceste oportunități de valorificare a propriilor creații așa încât acestea să conducă mai departe pe o treaptă superioară de cunoaștere.

Dorim ca această broșură să fie o invitație continuă la dialog și în acest sens organizațiile care au mijlocit apariția sa vă stau la dispoziție pentru orice aspect care a rămas neacoperit.

Au contribuit la această broșură:

Valentina Pavel
Nicoaie Constantinescu
Andra Bucur
Bogdan Manolea

ApTI - Asociația pentru Tehnologie și Internet

info@apti.ro
www.apti.ro

Fundația Soros

info@soros.ro
www.soros.ro

ANBPR - Asociația Națională a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice

anbpr_ro@anbpr.ro
www.anbpr.org.ro

București 2013

versiunea 2

DTP: Nicolaie Constantinescu

